
Van	: adviescommissie strafrecht
Datum	: 23 oktober 2015
Betreft	: het Besluit houdende regels over de uitvoering van de onderzoeken die ter vaststelling van het gebruik van geweldbevorderende middelen bij geweldplegers kunnen worden ingezet, aanwijzing van de geweldsmisdrijven waarvoor die onderzoeken kunnen worden ingezet en aanwijzing van andere geweldbevorderende middelen dan alcohol en van de grenswaarden voor die middelen en alcohol (Besluit middelenonderzoek bij geweldplegers)

Samenvatting

- Het Besluit middelenonderzoek bij geweldplegers toont een dermate grote gelijkenis met het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer, dat de ACS de regering in overweging geeft beide besluiten in één Besluit samen te voegen, of er in ieder geval voor te zorgen dat niet verklaarbare verschillen tussen beide besluiten worden vermeden;
- De term “geweldsmisdrijven” zoals gepreciseerd in art. 2 van het Besluit, is te ruim en dient niet mede te omvatten de artikelen 131, 161, 161bis, 162, 162a, 164, 166, 168, 170, 243, 244, 245, 247, 249, 250, 252 (eerste lid, aanhef en onder sub 1 en 2), 285a, 285b, 293, 296, 350 en 352 van het Wetboek van Strafrecht, noch de artikelen 9, eerste lid, en 26, eerste lid, jo. 55, derde, vierde of vijfde lid, van de Wet wapens en munitie;
- Voorlopige hechtenis is – behoudens bij het ontbreken van een vaste woon- of verblijfplaats in Nederland – niet toegelaten ter zake van de strafbare feiten van de artikelen 125, 161bis sub 1, 250 lid 1 sub 2 Sr, 252 lid 1 en 307 lid 1 van het Wetboek van Strafrecht, zodat deze bepalingen (ook) om die reden uit art. 2 van het Besluit zouden kunnen worden geschrapt;
- Niet duidelijk is waarom het Besluit geen grenswaarde stelt voor de hoeveelheid alcohol per uitgeademde liter lucht;
- De in het Besluit bepaalde “grenswaarde” is formeel-wettelijk gezien betekenisloos, en in de context van het Wetsvoorstel en het Besluit is de term “grenswaarde” bovendien minder juist;
- Ook negatieve uitkomsten van (nader) onderzoek moeten in het proces-verbaal worden vastgelegd;
- Het Besluit moet regels bevatten over de tijdspanne tussen enerzijds het geweldsincident en anderzijds de mogelijkheid van middelenonderzoek;
- De mogelijkheid van middelenonderzoek zou moeten worden beperkt tot de op heterdaad aangehouden verdachte;
- In par. 4.2 van het Besluit en het voorgestelde art. 55d Sv wordt bij voorkeur hetzelfde voorzetsel gebruikt;
- In art. 8, tweede lid, van het Besluit is het juister en consequenter om over “de verdachte” te spreken;
- In art. 13, derde lid, van het Besluit dient aansluiting te worden gezocht bij het moment van aanhouding in plaats van het moment van staande houding.

1. Inleiding

1.1 De Adviescommissie Strafrecht (hierna: ACS) heeft kennis genomen van het (ontwerp-)Besluit middelenonderzoek bij geweldplegers (hierna: het Besluit) en de daarbij behorende toelichting. Het Besluit vormt een uitvloeisel van het Wetsvoorstel strekkende tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met de introductie van de bevoegdheid tot het bevelen van een middelenonderzoek bij geweldplegers en enige daarmee samenhangende wijzigingen van de Wegenverkeerswet 1994 (hierna: het Wetsvoorstel). Naar aanleiding van het Besluit heeft de ACS een aantal vragen en opmerkingen. Die vragen en opmerkingen betreffen:

- (i.) de toegevoegde waarde van het onderhavige Besluit naast het (ontwerp-)Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer¹ en de afstemming van beide besluiten op elkaar (paragraaf 2);
- (ii.) de in het Besluit voorgestelde precisering van “geweldsmisdrijven” (paragraaf 3);
- (iii.) de “grenswaarden” in het Besluit (paragraaf 4);
- (iv.) de vastlegging van negatieve uitkomsten van (nader) onderzoek in het proces-verbaal (paragraaf 5);
- (v.) de maximale tijd tussen delict c.q. aanhouding en middelenonderzoek (paragraaf 6), en;
- (vi.) drie tekstuele suggesties (paragraaf 7).

2. Het Besluit en het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer

- 2.1 De in het Besluit gekozen opbouw en formulering is sterk gelijkend op die van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer. Gelet op de vrijwel identieke onderwerpen die zij regelen verbaast dat ook allerm minst. De gelijkenis tussen beide besluiten is zo sterk, dat de vraag rijst of het niet eenvoudiger en handzamer is om beide besluiten in één besluit samen te voegen.
- 2.2 Het voordeel van één besluit is onder meer dat (niet verklaarbare) verschillen tussen beide besluiten worden voorkomen, waardoor de praktische duidelijkheid daarvan wordt vergroot. Als voorbeeld van zo'n verschil kan worden genoemd dat het Besluit een grenswaarde voor “alcohol” in het bloed stelt (art. 4, eerste lid), terwijl het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer in dit verband aanknoopt bij de hoeveelheid “ethanol” in het bloed (art. 2, tweede lid, aanhef en onder e). Ook op andere onderdelen zijn in de besluiten verschillen waarneembaar die verwarring kunnen wekken. Zo kent het Besluit een “nader ademonderzoek” (art. 11 en 12), waar ditzelfde onderzoek in het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer met de term “ademonderzoek” wordt aangeduid (art. 8 en 9), naast overigens de in beide besluiten voorkomende term “voorlopig ademonderzoek”. Deze en andere (terminologische) verschillen tussen de beide besluiten laten zich niet steeds verklaren.²

¹ Bijlage bij *Kamerstukken II* 2014/15, 29 398, nr. 446.

² Een aantal andere voorbeelden: in art. 11, eerste lid, van het Besluit wordt – in tegenstelling tot in art. 8, eerste lid, van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer – niet gesproken over “ononderbroken” ademlucht blazen; in art. 13 van het Besluit is een enigszins van art. 10 van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer afwijkende regeling opgenomen voor het bloedonderzoek en de daarvoor te ontvangen vergoeding; art. 16, aanhef en onder d, van het Besluit verschilt qua bewoordingen met art. 13, aanhef en onder d, van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer; in art. 19, tweede lid, aanhef en onder a, van het Besluit is een andere formulering gekozen dan in art. 17, tweede lid, aanhef en onder a, van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer, etc.

- 2.3 Gelet op het voorgaande geeft de ACS de regering in overweging om het Besluit en het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer in één besluit samen te voegen. Als de regering vasthoudt aan haar voornemen van twee separate besluiten dient vanuit een oogpunt van praktische bruikbaarheid en eenvoud in ieder geval te worden voorkomen dat beide besluiten op niet-relevante onderdelen van elkaar afwijken.

3. **“Geweldsmisdrijven” als bedoeld in art. 2 van het Besluit**

- 3.1 Bij de voorbereiding van het Wetsvoorstel is benadrukt dat de regering de reikwijdte daarvan wenste te beperken tot geweldsdelicten, waarbij in het bijzonder aan (zware) mishandeling en openlijke geweldpleging werd gedacht. De rechtvaardiging van het Wetsvoorstel werd daarbij gevonden in onderzoeken die betrekking hadden op geweldsincidenten die onder invloed waren gepleegd. De expertgroep onder leiding van het NFI heeft zich daarom ook geconcentreerd op “geweldpleging tegen personen” (par. 3.1, vraag 2; p. 5, midden; p. 6, bovenaan) en vandalisme expliciet buiten de discussie gehouden (p. 6, bovenaan).
- 3.2 In het licht van het voorgaande acht de ACS niet begrijpelijk dat (i.) in de Nota naar aanleiding van het Verslag (p. 21) is aangekondigd dat de term “misdrijven die gericht zijn tegen of gevaar veroorzaken voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen” zou worden gewijzigd in de term “geweldsmisdrijven”, en dat (ii.) thans in het Besluit wordt gekozen voor een ruime omschrijving van dergelijke “geweldsmisdrijven”. Daarmee verwijderen het Wetsvoorstel en het Besluit zich van de onderzoeken en bevindingen van de experts waaraan zij hun bestaansrecht ontleen. De ACS acht de categorie “geweldsmisdrijven” in art. 2 van het Besluit thans te veelomvattend, mede gelet op de aanzienlijke inbreuk die ademonderzoeken, bloedonderzoeken, onderzoeken naar psychomotorische functies en oog- en spraakfuncties op de lichamelijke integriteit maken. Niet valt bijvoorbeeld in te zien waarom het thuis aanwezig hebben van een busjes traangas (art. 26, eerste lid, jo. art. 55, derde lid, WWM) als “geweldsmisdrijf” zou zijn te kwalificeren. Een dergelijk delict heeft niet van doen met de onderzoeken en bevindingen van de expertgroep waarop de regering zich ter rechtvaardiging van het Wetsvoorstel en het Besluit beroept.
- 3.3 De ACS stelt zich op het standpunt dat om deze reden de volgende delicten dienen te worden geschrapt uit art. 2 van het Besluit: art. 131, 161, 161bis, 162, 162a, 164, 166, 168, 170, 243, 244, 245, 247, 249, 250, 252 (eerste lid, aanhef en onder sub 1 en 2), 285a, 285b, 293, 296, 350 en 352 van het Wetboek van Strafrecht, alsmede art. 9, eerste lid, en art. 26, eerste lid, jo. art. 55, derde, vierde of vijfde lid, Wet wapens en munitie.³ Daaraan voegt de ACS ten overvloede nog toe dat voorlopige hechtenis – behoudens bij het ontbreken van een vaste woon- of verblijfplaats in Nederland – niet is toegelaten ter zake van de strafbare feiten van de artikelen 125, 161bis sub 1, 250 lid 1 sub 2 Sr, 252 lid 1 en

³ Daaraan kan overigens nog worden toegevoegd dat voor een deel van deze misdrijven de volgende opmerking in de Nota naar aanleiding van het Verslag evenzeer van toepassing is (p. 20): “Een deel van de feiten die in Titel XXVII strafbaar zijn gesteld, zullen, gelet op de aard van de zaken waarop zij betrekking hebben en de huidige praktijk, geen geweldsmisdrijven zijn die snel onder invloed van alcohol of drugs worden gepleegd. Het gaat hier bijvoorbeeld om de computerdelicten uit de artikelen 350a en 350b Sr en het vernielen en beschadigen van openbare werken, bedoeld in artikel 351 Sr, die het algemeen nut of de landsverdediging dienen. Uitbreiding van het toepassingsbereik van het middelenonderzoek met die geweldsmisdrijven heeft mijn voorganger om die reden dan ook onnodig geoordeeld. En dat oordeel onderschrijf ik.” Waarom dan (bijvoorbeeld) het opzettelijk vernielen van een voor de lucht- of scheepvaart bestemd teken (art. 166 Sr) wel binnen de reikwijdte van het begrip “geweldsmisdrijven” zou moeten vallen, acht de ACS niet begrijpelijk.

307 lid 1 van het Wetboek van Strafrecht, zodat deze bepalingen (ook) om die reden uit art. 2 van het Besluit zouden kunnen worden geschrapt.⁴

4. De “grenswaarden” in het Besluit

- 4.1 Ten aanzien van de “grenswaarden” die het Besluit in art. 4 stelt, merkt de ACS twee dingen op.
- 4.2 In de eerste plaats is de ACS opgevallen dat het Besluit geen grenswaarde stelt voor de hoeveelheid alcohol per uitgeademde liter lucht. Het onderzoeksresultaat als gevolg van een ademonderzoek zal – voor zover de ACS bekend – worden uitgedrukt in microgram alcohol per uitgeademde liter lucht (vgl. art. 8, tweede lid onder a en derde lid onder a, WVV 1994), niet in milligram alcohol per milliliter bloed. Het is de ACS niet duidelijk waarom de grenswaarde voor de hoeveelheid alcohol per uitgeademde liter lucht in het Besluit ontbreekt.
- 4.3 In de tweede plaats constateert de ACS dat de in art. 4 van het Besluit en in art. 55d en art. 55e Sv bedoelde “grenswaarde” formeel-juridisch betekenisloos is. Er is geen wettelijke bepaling die inhoudt wat de betekenis van deze grenswaarde is, of wat overschrijding daarvan met zich brengt. Het blijft de ACS opmerkelijk voorkomen dat Wetsvoorstel en Besluit beogen onderzoek mogelijk te maken naar een grenswaarde die – in ieder geval in formeel-wettelijk opzicht – zonder relevantie is. In het licht van de vrijheid die de rechter gelaten wordt om naar eigen inzicht mee te wegen in hoeverre het middelengebruik bij de strafoplegging van betekenis zal zijn, lijkt de term “grenswaarde” bovendien ook minder juist.

5. De vastlegging van negatieve uitkomsten van (nader) onderzoek in het proces-verbaal

- 5.1 In het eerste lid van de artikelen 6, 8, 10 en 12 van het Besluit is telkens bepaald dat de opsporingsambtenaar een positieve uitkomst van het onderzoek dient te vermelden in het proces-verbaal. De ACS acht noodzakelijk dat voor een negatieve uitkomst hetzelfde geldt. Zo’n uitkomst ontlast de verdachte immers en dient derhalve net zo zorgvuldig te worden geregistreerd.

6. De maximale tijd tussen delict c.q. aanhouding en middelenonderzoek

- 6.1 In de Nota naar aanleiding van het Verslag valt te lezen (p. 17):

“De leden van de D66-fractie lezen dat de middelentest ook kan worden ingezet als de verdachte buiten heterdaad wordt aangehouden. Zij vragen in dat licht hoe discussie wordt voorkomen over de vraag binnen welke tijdspanne nadat het delict is gepleegd, de middelentest nog mag worden toegepast.

Het is inderdaad juist dat de middelentest ook kan worden toegepast in situaties waarin een verdachte buiten heterdaad wordt aangehouden. In het geval van bijvoorbeeld huiselijk geweld zal zelden sprake zijn van een heterdaadsituatie, terwijl het wel van belang kan zijn om bij een persoon op wie een verdenking rust van een dergelijk

⁴ Art. 55d, eerste lid, Sv stelt immers het vereiste dat voorlopige hechtenis ter zake van het geweldsmisdrijf moet zijn toegelaten.

gewelddelict, te onderzoeken of hij dat delict onder invloed van alcohol of drugs heeft gepleegd om hem gericht te kunnen straffen. In overleg met het NFI en experts van de nationale politie zal in de op grond van het voorgestelde artikel 56a, zesde lid, Sv – bij de bij deze nota gevoegde nota van wijziging wordt dit artikel, zoals eerder is uitgelegd, vernummerd tot artikel 55e Sv – op te stellen algemene maatregel van bestuur een maximale tijd worden vastgelegd waarbinnen na de aanhouding van de verdachte een middelenonderzoek mag worden uitgevoerd.”

- 6.2 De ACS merkt op dat in het Besluit geen maximale tijd is vastgelegd waarbinnen na de aanhouding van de verdachte een middelenonderzoek mag worden uitgevoerd. Weliswaar is in art. 11, tweede lid, van het Besluit bepaald dat tussen het moment van vorderen en het nadere ademonderzoek minimaal twintig minuten moet verstrijken, en stelt het Besluit voorts dat de bloedafname binnen anderhalf uur geschiedt nadat de verdachte is staande gehouden (art. 13, derde lid), maar dat betreft andere termijnen, die bovendien tot deze onderzoeken zijn beperkt (en zich dus bijvoorbeeld niet uitstrekken tot voorlopige ademonderzoeken of onderzoeken naar de psychomotorische functies).
- 6.3 De ACS hecht eraan dat het Besluit uitdrukkelijk regelt wat de maximale tijdspanne is tussen enerzijds het plaatsvinden van een geweldsincident, en anderzijds de mogelijkheid van middelenonderzoek. In dit verband werpt de ACS nogmaals de suggestie op om de mogelijkheid van het middelenonderzoek te beperken tot de op heterdaad aangehouden verdachte. Voor zover de regering daartegen eerder als bezwaren heeft opgeworpen dat in voorkomende gevallen sprake zal kunnen zijn van enig tijdverloop tussen de melding van het geweldsdelict en de daaropvolgende aanhouding, geldt niet alleen dat die bezwaren berusten op een te beperkte uitleg van het begrip aanhouding op heterdaad,⁵ maar ook dat een middelenonderzoek juist door dit tijdverloop onwenselijker en minder zinvol is (zoals op p. 8 van de toelichting op het Besluit overigens ook wordt onderkend).

7. Tekstuele suggesties

- 7.1 In aanvulling op hetgeen hierboven reeds van redactionele aard is vermeld, stelt de ACS tenslotte de volgende drie tekstuele wijzigingen in het Besluit voor:
- in par. 4.2 van het Besluit wordt consequent gesproken over een onderzoek “van” de psychomotorische functies en oog- en spraakfuncties, terwijl het voorgestelde art. 55d Sv over een onderzoek “naar” deze functies spreekt. Hier wordt bij voorkeur hetzelfde voorzetsel gebruikt;
  - in art. 8, tweede lid, van het Besluit wordt gesproken over “degene bij wie het onderzoek is verricht”. In aansluiting op de elders in het Besluit gehanteerde terminologie is het consequenter om hier over “de verdachte” te spreken;
  - in art. 13, derde lid, van het Besluit wordt aansluiting gezocht bij het moment van staande houding. De ACS stelt voor in plaats daarvan het moment van aanhouding doorslaggevend te achten. Er is blijkens de Nota naar aanleiding van het Verslag (p. 20) immers bewust afgezien van de mogelijkheid van toepassing van middelenonderzoek bij staande houding.

⁵ Ook bij een zeker tijdsverloop tussen de melding van een incident en de latere aanhouding van de verdachte kan namelijk sprake zijn van een aanhouding op heterdaad, zie bijv. HR 8 mei 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW3700 en HR 17 januari 2014, ECLI:NL:HR:2014:100.

8. Conclusie

- 8.1 De ACS geeft u in overweging de voorgaande opmerkingen mee te nemen bij de verdere beraadslaging.